

ÇOCUKTAN AL BİLGİYİ

UFAK

TEFEK

KAYGILAR

ŞENİZ BAŞ

PINAR AKSEKİ

ÇOCUKTAN AL BİLGİYİ

UFAK TEFEK KAYGILAR

ŞENİZ BAŞ
PINAR AKSEKİ

Ada

Çınar

1.
Bölüm:

Bütün Çocuklar
Büyür, Biri
Hariç!

Ada'nın Oyun Günlüğü

Kaygı Kumkuması!

“Ben asla büyüyüp yetişkin bir erkek olmak istemiyorum, ben hep böyle küçük bir oğlan olarak kalmak ve eğlenmek istiyorum. Bu yüzden Kensington Bahçeleri'ne kaçtım...”¹ dedi ve durdu Peter Pan yani Çınar. **“Eee, şeyy...”** diye kekelemeye başladı. Tinker Bell yani Dora, pencerenin kenarından fısıldıyordu.

“Dünyaya gelen ilk bebek hayatında ilk defa güldüğünde...”

Çınar en sonunda dayanamadı, “Unuttum işte Dora, niye ısrarla repliği söylüyorsun. Dora'nın gözleri doldu, “Ama yardım etmek istemiştim.”

¹ J.M.Barrie, Peter Pan, Modern Klasikler Serisi, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2019, sf.30.

Oğuz Öğretmen sakince sahneye doğru yürüdü. Çınar'ın ve Dora'nın elinden tutarak, **“Tamam, bazen olur böyle şeyler, rahatlayın.”** dedi. Çınar, **“Ama hep unutuyorum öğretmenim, artık sahneye çıkarken unutacağım diye korkuyorum.”** diyerek iç çekti. Oğuz Öğretmen, Çınar'ın başını okşadı, **“Bu aralar sanki fazla endişeleniyorsun Çınar.”** dedi. Sonra on dakika dinlenme arası verdi.

İşte bana da hep söylenen bu, **“Bu kadar endişelenmene gerek yok.”** Ben Ada, 11 yaşındayım, okulda derslerim iyi ama kimse farkında mı bilmiyorum. Bilemem çünkü sormuyorum. Sorarsam birileri bana, **“Ama şunda da o kadar iyi değilsin.”** der diye çekiniyorum. Ailem okumayı yazmayı seviyorum diye beni belediyenin sanat kurslarından birine katılmam için yönlendirince tiyatroyu seçtim. Bunu niye yaptım bilmiyorum, çünkü ben topluluk içinde konuşmaktan, kendimi göstermekten hoşlanmam. Yani belki hoşlanırım ama yapamam. Kendimi rezil etmekten korkuyorum. Kendini nerede rezil ettin dersenez, hiçbir yerde. Çünkü öyle ortamlara girmem.

Tiyatro kulübüne ilk geldiğimde Oğuz Öğretmen bana hangi yeteneğimin tiyatrodaki işe yarayabileceğini sordu. **“Öyle çok bir yeteneğim yok.”** diye cevapladım. Annemle babama doğru baktım, yardım istiyordum. Hiçbir şey söylemediler. Oğuz Öğretmen yanıma oturdu. **“Olur mu Adacığım, gözlerin ışıll ışıll, kesin biliyorsundur neyi iyi**

yaptığını.” dedi. “Sahneye çıkamam, oyuncu olamam. Korkuyorum.” diyebildim. Oğuz Öğretmen araya girdi, **“Korku değil de sanki kaygı bu Ada. Aradaki farkı biliyor musun?”** diye sordu. Tabii ki biliyorum, ailemle kaç uzmandan yardım aldık bu konularda ve kim bilir kaç kere anlattılar banal!

Kaygı Nedir, Korku Nedir?

Kaygı, belirsiz bir duruma karşı hissedilen endişe duygusuymuş. Örneğin, kesin böyle olup olmayacağını bilmesem de birilerinin önünde yanlış yapacağımı düşünüyorum. Bu her zaman böyle, pastanede sıra beklerken de, sınıfta bana soru sorulur mu diye düşünürken de. Yani hiç geçmiyor.

Korku ise, belirli bir durum ya da nesneye karşı duyulan, gerçekçi bir duyguymuş. Korku anlık duyulup geçebilirmiş. Örneğin; kardeşim yani Onur yıldırımdan korkuyor. Yağmur yağarken evimize yıldırım düşerse diye sürekli pencereden bakıyor. Evet, yıldırım bir yere düşerse ona zarar verebilir. Ama Onur sürekli yıldırımdan korkmuyor, korkusu fırtınalı havalarda ortaya çıkıyor.

Oğuz Öğretmen'e bunları anlattım. "Ada, sen kendini ne güzel ifade ediyorsun, cümleleri ne güzel kuruyorsun. İyi de yazıyorsundur diye düşünüyorum." dedi. **"Bazen öyküler yazıyorum."** diye çıkiverdi ağzımdan ama o anda pişman oldum. Ya bazılarını göster ben de okuyayım derse? Bir çenemi tutamıyorum, ne gerek vardı öyküleri söylememe! Oğuz Öğretmen istediği cevabı almış gibi memnun bir tavırla koltuğuna yaslandı. "O zaman tiyatro oyunlarının yazım aşamasında bana yardım edecek birisini buldum desene. Ne şanslıyım!" dedi. Bu önerisi hoşuma gitmişti aslında. Yine de ya yazamazsam, ya öğretmenimi hayal kırıklığına uğrattıysam diye düşünmekten kendimi alamadım. Sonra en azından herkesin gözünün önünde olmak zorunda kalmayacağım diye düşünüp birazcık rahatladım.

O günden bugüne iki ay geçti. Oğuz Öğretmen, **"Peter Pan'ı zamanımıza uydurup yeniden yazalım ve oynayalım."** dedi. Önce hepimiz Peter Pan'ı okuduk. Sonra nasıl şimdiki zamana uyarlayabileceğimizi hep beraber konuştuk. Oğuz Öğretmen zorlamadıkça ben pek konuşmadım ama çok dinledim. Herkes ne güzel fikirlerle gelmişti, aslında bir kısmını ben de düşünmüştüm. Tabii ki kimseye söylememiştim bunları.

Oğuz Öğretmen, "Ada ve ben bu fikirlerinizi toparlayıp metne uygulayacağız. Sonra da kim hangi rolü oynayabilir, onu tartışacağız. Aranızda bunu düşünenler oldu mu?" diye sorunca ortalık karıştı. Ceylan, Wendy olmak istedi. Dora, Wendy gibi büyük

bir roldense Tinker Bell gibi daha küçük bir rolü tercih ettiğini söyledi. Evren ve Çınar, ikisi birden Peter Pan olmak istedi. Kavga çıktı. Evren, Peter Pan olmazsa kurstan ayrılacağını bile söyledi. Kötü karakter Kaptan Kanca rolünü kimse istemedi. Dinçer, Kaptan Kanca olacağıma baba olurum, dedi. Wendy'nin kardeşlerini Yalçın ve Koray oynamak istediler. Çünkü onlar zaten kardeşler. Dadı köpek Nana'yı, Zehra oynamak istedi, öyle güzel havlama taklidi yaptı ki dakikalarca güldük. Wendy'nin annesi rolünü isteyen Belgin, "Ama ben köpekten korkuyorum, sahne- de de böyle havlarsan kaçır giderim." dedi. Buna daha da çok güldük. En sonunda Oğuz Öğretmen, **"Herkes biraz çalışsın gelsin, bir görelim."** dedi. Bana sorsalardı ben Wendy olmak isterdim ama ben zaten ben yazı ekibindeyim. Ceylan ne güzel söyledi ne istediğini. Ben de keşke böyle kolayca söyleyebilsem. Neyse, en iyisi seyirci tarafında kalmak bence.

Sonunda kimin hangi rolü oynayacağına karar verildi. Zorlu bir yarışma oldu. İşte, oyunumuzun rol paylaşımı.

Peter Pan: Çınar
Wendy: Ceylan
Kaptan Kanca: Evren
Tinker Bell: Dora
Wendy'nin annesi: Belgin
Wendy'nin babası: Dinçer
Wendy'nin kardeşleri: Koray ve Yalçın
Köpek Nana: Zehra

Oyunu öğretmenimizle birlikte yazdığım için herkes her şeyi bana soruyor. Bu kadar çok soruyu cevaplamak bende biraz gerginlik yaratıyor. Yanlış bir şey söylemekten çekiniyorum. Bana bugüne kadar kimse böyle bir eleştiriyile dönmedi oysa. Hatta Oğuz Öğretmen, **“Ada, senin gibi bir ekip arkadaşım olduğun için çok mutluyum, her şey zamanında ve tam olması gerektiği gibi oluyor. İyi ki varsın.”** dedi. Bunu beni mutlu etmek için söylüyor olabilir mi? Ben gerçekten bu işi iyi yapıyor olabilir miyim?

Geçen sene okuldaki kompozisyon yarışmasında birinci olmuşum. Ben değil, öğretmenim göndermişti yarışmaya. Birinci olduğuma çok sevindim ama ödül töreninde konuşma yapmak hiç keyifli değildi. Yüzlerce göz bana bakarken bayılacak gibiydim. Hâlâ orada ne konuştuğumu tam hatırlamıyorum. Okul Müdürümüz, **“Ada, anlamlı bir konu bulmuşsun. Çok da güzel anlattın.”** dedi. Çok çalışmıştım o yazıya ve konuşmaya, elimden gelenin en iyisini yaptığımı da biliyordum. Ama ne yazık ki o kadar uğraşıp yazdıktan sonra üstelik ödülü de almışken tadını çıkaramadım, eğlenemedim.

Oğuz Öğretmen’in, **“Hadi herkes toparlansın.”** komutuyla kendime geldim. Yine kafam nerelere gitti böyle.

Sevgili Peter Panımız daha rahatlamış gözüküyordu. Oğuz Öğretmen, Çınar’la konuşmuş galiba. Evren bizim duyabileceğimiz

ama Oğuz Öğretmen'in kulağına gitmeyecek kadar bir sesle, **"Bunun Peter Pan'ı oynayamayacağını söyledim kaç kere. Al işte, teklemeye başladı bile sahnede."** dedi. Evren'le aynı düşüncede değilim, Çınar aslında son bir aya kadar gayet iyi gidiyordu. Moralini bozacak bir şey oldu galiba. Ne oldu acaba? Evren istiyor ki Çınar başaramasın ve Peter Pan rolü ona kalsın. Bu arada Evren'e söylemiyorum ama aslında Kaptan Kanca rolüne de çok uydu. O da Kaptan Kanca gibi istediğini elde etmek için her şeyi yapıyor ve rekabete girmekten hiç kaçınmıyor. Roller dağıtıldı ama rol savaşları bitmedi. Bakalım daha neler olacak?

Çınar'ın Sahne Günlüğü

Bana Neler Oluyor?

Bugünkü provaya iyi başlamıştım aslında. Peter Pan rolünü de çok seviyorum. Bu rolü almak için Evren'le tartıştım bile. Fakat çok endişeleniyorum, bugünkü gibi hatalar yaparsam Oğuz Öğretmen rolü benden alıp Evren'e verir mi acaba? Buna izin veremem.

Aslında çok zor değil repliğim, bir kere okuyunca aklımda da kalıyor. Biraz önce, daha sahneye çıkmadan Ada'yla bakmıştık ama nedense sahnede sesim titredi, kızardım bozardım. Oğuz Öğretmen ara verdi, konuştu benimle de biraz topladım. Ko-

nuşalım mı deyince kızacak diye endişe etmişim. Tam o sırada Dora geldi yanıma. Bazen çok dolaşiyor etrafımda, beni rahatlatmaya çalışıyor biliyorum ama o anda kızdım işte. Meğer o da Tinker Bell rolündeki sözlerini çalışıyormuş bir yandan. Tinker Bell, Peter Pan'ın perisi ya, o da hep onun etrafında uçup duruyor. Boş yere kızmışım ona da. Bu arada Oğuz Öğretmen bana kızgın değilmiş.

İlk başta neyim olduğunu sordu, heyecanladığımı çaktırmak istemediğimden biraz hastayım dedim. Oğuz Öğretmen pek inanmadı bu dediğime, şüpheyile baktı bana. Sonra rolü sevip sevmediğimi, oyunun sonunu değiştirme konusunda ne düşündüğümü sordu. Cevapladım ama sormadan da edemedim. “Ben bu rolü beceremezsem rolü benden alacak mısınız öğretmenim?” Neyse ki Oğuz Öğretmen, **“Hayır Çınar, roller çoktan dağıtıldı. Başarabileceğine inandığımız için bu rolü sana verdik.”** dedi. İçimden bir oh çektim. **“Öğretmenim, ben yaparım aslında, ezberim de iyidir ama nedense unutuyorum bazen.”** dedim. Oğuz Öğretmen, “Peter Pan başrol olduğu için senin repliklerin daha uzun, biraz daha çalışsan iyi olur.” dedi. Sonra çok değişik bir şey söyledi; rolümü iyi oynayıp oynayamadığıma dair endişelenmem onu çok mutlu ediyormuş. İlk defa bir büyükten böyle bir şey duyuyorum. Genelde bu durumlarda büyüklerin bana dedikleri; aman niye endişeleniyorsun, endişelenmene gerek yok, ya da endişelenme, sen yaparsın gibi şeyler. Sanki endişelenmek benim

elimdeymiş, bir tek ben endişelenmemeyi beceremiyordum gibi hissediyorum. O yüzden Oğuz Öğretmen böyle söyleyince çok garip geldi. Hem garip hem iyi. Dediğine göre biraz kaygı duymak, daha iyiyi yapmak için gerekliymiş bile. Hele bizimki gibi yaratıcı işler için çok faydalıymiş. Dahası da varmış!

Az Kaygının Sonuçları

Daha çok çaba harcarmışız.

Sınırlarımızı zorlayarak gerçek gücümüzü ortaya koymışız.

Yeteneklerimizin farkına varmışız.

Gerçek zorluğu görüp önlemler almışız.

Kaygılarımızla başa çıkmakta daha iyi olurmuşuz.

Sıkıntılarımızı açıkça konuşursak ailemizle, öğretmenlerimizle, arkadaşlarımızla daha anlamlı, güvenilir ilişkiler kurarmışız.

Bu konuşmadan sonra güle oynaya Dora'nın yanına gittim. O da hâlâ rolüne çalışıyordu. **“Biraz önce kızdım sana ama şimdi iyiyim, çalışalım mı birlikte?”** diye sordum.

konuyu, **“Boşver, ben de canım sıkırken, annemler çok üstüme geldiklerinde kızıyorum onlara.”** dedi. Kendiliğinden anlatmaya başladı. Annesi ve babası, tiyatroya zaman harcamasını istemiyorlarmış, ödevlerinden geri kalmış, okul başarısı her şeyden daha önemliymiş, böyle yeni yeni uğraşlara ne gerek varmış. Dora da evdeki zamanlarında hep okul ödevlerine çalıştığından rolüne çalışacak çok zamanı kalmıyormuş. Bu sınırlı zamanlarda da az zamanım var, ezberim yetişmeyecek diye endişeleniyormuş. Aklının bunlarla meşgul olduğunu hiç bilmiyordum.

Benim ailem bu konuda ikiye bölünmüş durumda. Annem neredeyse hiç karışmaz okuluma oyunuma, çok başım sıkışırsa yardım eder ama. Babamın tek derdiyse **Liseye Giriş Sınavı.** Durmadan deneme sınavlarını, okul sınavlarını sorar. Tiyatroda başrol oynayacağımdansa haberi bile yok, ilgilenmez pek böyle şeylerle. Şimdi bizimkilere durumumu anlatsam annem başka şey söyler, babam başka. Asıl o zaman endişem artar, endişem artınca yapabileceklerimi de yapamıyorum. Yani Oğuz Öğretmen'in bana anlattığı **olumlu etkilerin** ne benim için ne de Ada için geçerli olduğunu hiç sanmıyorum. Bu işte bir tuhaflık var. Herhâlde kaygının çoğu da zararlıdır. Onu da ben araştırayım ve Oğuz Öğretmen'e anlatayım sonra. O da hep olumlu yönleri var sanmasın.

Çok Kaygının Sonuçları

Okuma ve anlama güçlüğü yaşarmışız.

Düşünceleri toparlayamazmışız.

Sözcükleri hatırlayamazmışız.

Konuya yeterince çalışsak da başarılı olamazmışız.

Sosyal hayatla bağlarımız koparmış.

Aile ilişkilerimiz bozulmuş.

Okulla ilişkimiz zedelenirmiş.

Uzun süreli kaygılarımız oluşmuş.

Kendimize olan güvenimiz azalmış.

Aradan sonra Oğuz Öğretmen hepimizi topladı, "Biraz da oyun metni üzerine konuşalım." Provalardan sonra daha fazla bir araya gelip konuşuyoruz artık. Herkes birbirini tanıyor sayılır. Hepimiz farklı okullarda okuyoruz, burası belediyenin kursu olduğu için görüştüğümüz başka bir yer de yok. Rol dağılımını, oyun seçimini hep Oğuz Öğretmen yaptı. Oyun metnini yazma kısmında da Ada diye bir arkadaşımız yardım ediyor ona. Sessiz biri, notlar alıyor, bizim dediklerimize göre oyun metnini değiştiriyor. Daha

kolay ezberleyelim diye cümlelerle oynuyor. Çok konuşmuyor ama akıllı bir kıza benziyor.

Sonra Ceylan diye biri var. O da diğer başrol oyuncusu. Oyundaki kimsesiz çocukların koruyucusu Wendy karakterini oynuyor. Ceylan da Ada gibi sakin, ama o daha rahat konuşuyor. Ceylan karşılıklı oynadığımız sahnelerde bana güç veriyor.

Bir de Kanca rolünü oynayan, ilk başlarda sorun yaşadığım Evren var. Her konuyu kendi kendine yarış hâline getiriyor, sonra da istediği olmazsa aşırı sinirleniyor. Hep en önde olmak istiyor. Başrolü alamadı diye bana hâlâ kızgın. Aramız hiç düzelmeyecek herhâlde.

Yan rollerde oynayanlar da iyi çocuklar bence. Köpek rolünü alanın adı Zehra. Köpek olmak nasıl olur diye daha hiç çalışmadan sahneye çıkıp aklına geleni yaptı. Onun sayesinde herkes ilk defa aynı anda güldü. Sonra Wendy'nin annesi, babası ve kardeşlerini oynayanlar var. Kalabalık, güzel bir ekip bence. Haftada bir, cumartesi günü iki saat toplanıp çalışıyoruz. Okul döneminin sonunda da belediyenin sahnesinde gösterimiz olacak. Çok büyük bir sahne, salonu da yüz kişi alıyor. O kadar insan bizi seyretmeye gelir mi emin değilim. Acaba gösterimiz gündüz mü olur gece mi? Biz sahnede dokuz kişiyiz, herkesin annesi, babası, akrabası, arkadaşı gelirse kesin salon dolar. Kostümlerimiz nasıl olacak acaba? Ne çok detay var düşünülecek. Ben kendi kendime

bunlara kaygılanacağıma Oğuz Öğretmen'e yarın sorayım, başka yapabileceğim ne var diye. Oğuz Öğretmen oyunun sonunu nasıl yapalım diye sormuştu mesela. Bir fikrim var. Ada'yla da konuşacağım. Gerçek kitabın sonunda Peter Pan çocuk kalıyor ve diğerlerinin büyüdüğünü uzaktan seyredip hep yalnız yaşıyor. Niye öyle olsun ki? Bence Peter Pan büyüme korkusunu aşsın. Bu madem bizim yorumumuz, istediğimizi yapabilmeliyiz. Hem ben Peter Pan'i oynuyorum, benim de söz hakkım olmalı. İlk cümlelerin de değişmesi gerekecek o hâlde. Oğuz Öğretmen'in dediğine göre bu hikâyenin ilk cümlesi çok ünlü bir cümleymiş. Oyunun daha ilk sahnesinde onu değiştirecek etkisi de büyük olur.

Kitapta ilk cümle, **“Bütün çocuklar büyür, biri hariç.”**² Bizim oyunun başında ise diyeceğiz ki, **“Bütün çocuklar büyür. Hem de hepsi.”**

Olması gerektiği gibi.